

VERZONDEN 12 APR. 2019

de heer J.P.M. van der Velden
Galgestraat 6
4847 TE TETERINGEN

Geachte heer Van der Velden,

Op 21 maart 2018 ontvingen wij uw aanmeldingsnotitie in het kader van het Besluit milieueffectrapportage voor de verandering van de varkens- en schapenhouderij aan Galgestraat 6 in Teteringen.

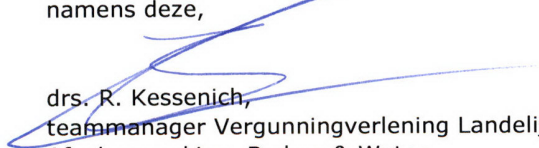
Hierbij ontvangt u het besluit en de bijbehorende kennisgeving. Voor de rechtsgang verwijzen wij u naar de kennisgeving.

Vooral omdat niet helemaal duidelijk was hoe de eisen vanuit de provinciale Verordening natuurbescherming in de praktijk vorm moesten krijgen, heeft het enige tijd geduurd voordat wij dit besluit konden nemen. Met uw adviseur is hier vaak contact over geweest.

Voor deze verandering hebben wij ook advies aan de GGD gevraagd. Het uitgebrachte advies is bijgevoegd. Wij adviseren u om dit aandachtig door te nemen en voordat u de aanvraag om omgevingsvergunning indient, in gesprek te gaan met omwonenden om de voorgenomen plannen en wensen vanuit de omgeving te bespreken.

Deze brief is ook verzonden naar uw adviseur, de heer Bekkers van Agramatic.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Breda,
namens deze,

drs. R. Kessenich,
teammanager Vergunningverlening Landelijk gebied,
Afvalverwerking, Bodem & Water
Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant

cc:
- gemeente Breda

zaaknummer
18040486

uw kenmerk
-

onderwerp
besluit
Mer-beoordeling

behandeld door
mevrouw S. van der Riet
013-20 60 422
s.vanderriet@omwb.nl

plaats / datum
Tilburg,
12 april 2019

bijlage(n)
2

Spoorlaan 181
5038 CB Tilburg

Postbus 75
5000 AB Tilburg

013 206 01 00

info@omwb.nl
www.omwb.nl

Besluit m.e.r-beoordeling

VERZONDEN 12 APR. 2019

J.P.M. van der Velden
Galgestraat 6
4847 TE Teteringen

kadastraal bekend:
gemeente Teteringen, sectie D nr. 3255

zaaknummer
18040486

plaats / datum
Tilburg,
11 april 2019

Wij besluiten, gelet op de bepalingen in de Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage, dat voor de aanvraag om een vergunning beperkte milieutoets in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht aan Galgestraat 6, J.P.M. van der Velden geen MER hoeft op te stellen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Breda,
namens deze,

drs. R. Kessenich,
teammanager Vergunningverlening Landelijk gebied,
Afvalverwerking, Bodem & Water
Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant

Inhoudsopgave m.e.r.-beoordeling

1	INLEIDING.....	4
2	DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT.....	4
3	M.E.R.-BEOORDELINGSPLICHT, PROCEDURE.....	4
4	OVERWEGINGEN TEN AANZIEN VAN DE ACTIVITEIT	6
4.1	DE KENMERKEN VAN DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT	6
4.2	DE PLAATS EN OMGEVING VAN DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT	13
4.3	DE KENMERKEN VAN DE BELANGRIJKE NADELIGE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	13
5	NOODZAKELIJKHEID MER	14
6	BESLUIT	15

1 Inleiding

Op 21 maart 2018 hebben wij van Agra-Matic namens J.P.M. van der Velden een m.e.r.-beoordelingsnotitie ontvangen. Deze m.e.r.-beoordelingsnotitie heeft betrekking op het veranderen van een bestaande varkens- en schapenhouderij aan Galgestraat 6 te Teteringen. Deze notitie is diverse malen aangevuld.

2 De voorgenomen activiteit

Volgens de melding Activiteitenbesluit van 2 mei 2014 en bijbehorende omgevingsvergunning beperkte milieutoets van 29 mei 2015 mogen op deze locatie aanwezig zijn:

- 64 kraamzeugen
- 180 guste en dragende zeugen
- 1 dekbeer
- 984 gespeende biggen
- 540 schapen.

J.P.M. van der Velden heeft het voornemen om in de toekomst de volgende dieren te huisvesten op deze locatie:

- 20 kraamzeugen
- 49 guste en dragende zeugen
- 1 dekbeer
- 200 gespeende biggen
- 300 vleesvarkens
- 250 schapen.

De varkenstak van het bedrijf schakelt om naar een gesloten biologische bedrijfsvoering. De schapenhouderij blijft traditioneel.

Vergunninghouder heeft het voornemen om stal A2 te slopen, en stal B anders in te richten zodat stal A1 en stal A3 worden verlengd.

De daken van de opstallen aan Galgestraat 6 zijn verdacht asbesthoudend te zijn (inventarisatie gemeente). Dit komt aan de orde bij de aanvraag sloopvergunning/-melding.

3 M.e.r.-beoordelingsplicht, procedure

De voorgenomen activiteiten worden genoemd in categorie D14 van bijlage D van het Besluit milieueffectrapportage (hierna: Besluit m.e.r.). Het betreft het oprichten, wijzigen of uitbreiden van een installatie voor het fokken, mesten of houden van dieren. De hierin genoemde richtwaarden van 2.000 stuks mestvarkens, 750 stuks zeugen of 3.750 stuks gespeende biggen worden niet overschreden. Ook de richtwaarden van bijlage C van het Besluit m.e.r., 3.000 mestvarkens of 900 stuks zeugen, worden niet overschreden.

Op 7 juli 2017 is het gewijzigde Besluit m.e.r. in werking getreden. Het gewijzigde Besluit m.e.r. kent een nieuwe procedure voor de zogenaamde vormvrije m.e.r.-beoordeling. Deze nieuwe m.e.r.-beoordeling is geregeld in artikel 2, vijfde lid, onder b van het Besluit m.e.r. Dit betreft de gevallen onder de drempelwaarden die zijn aangegeven in de bijlage van het Besluit m.e.r. De nieuwe m.e.r.-beoordelingsprocedure vereist dat voor elke aanvraag waarbij een m.e.r.-beoordeling volgens genoemd artikel aan de orde is, door initiatiefnemer een beoordelingsnotitie wordt opgesteld.

Het voornemen is om te schakelen naar een gesloten biologisch bedrijf. Hiervoor wordt het aantal stuks fokzeugen verminderd en met 300 vleesvarkens uitgebreid. Daarom moet een m.e.r.-beoordeling uitgevoerd worden, die inhoudelijk in moet gaan op de criteria zoals genoemd in Bijlage III van de Europese richtlijn inzake milieu-effectbeoordeling (betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten).

Hiervoor heeft vergunninghouder op 21 maart 2018 een m.e.r.-beoordelingsnotitie ingediend. Voorafgaand aan het in behandeling nemen van een aanvraag omgevingsvergunning moet de gemeente een besluit nemen op de m.e.r.-beoordelingsnotitie. Dit besluit geeft antwoord op de vraag of een Milieu-effectrapportage noodzakelijk is. Dit m.e.r.-beoordelingsbesluit zal vervolgens bij de aanvraag gevoegd moeten worden voordat de aanvraag formeel in behandeling genomen mag worden.

Wij vinden dat de mer-beoordelingsnotitie en de aanvullende gegevens voldoende informatie bevat om te beoordelen of sprake is van zodanige bijzondere omstandigheden dat een milieu-effectrapportage (MER) noodzakelijk is. Deze beoordeling is hierna uitgewerkt.

De onderdelen van de mer-beoordelingsnotitie met aanvullingen zijn:

- vormvrije m.e.r.-beoordelingsnotitie, Agra-Matic, 21 maart 2018;
- bevestigingsbrief registratie Skal, 25 mei 2018;
- berekening v-stacks vergunning, 30 mei 2018;
- aanvulling vormvrije m.e.r.-beoordelingsnotitie Galgestraat 6, 7 mei 2018;
- 20190129 vragenlijst Handreiking veehouderij en gezondheid;
- 20190131 Aerius ontwikkelingsruimte;
- 20190131 Aerius projecteffect;
- 201505 Ammoniakemissie uit varkensstallen met uitloop, Livestock Research Wageningen UR;
- voorgrond geurberekening aanvraag, 30 mei 2018, *vervangen*;
- voorgrond geurberekening aanvraag, 22 maart 2019;
- voorgrond geurberekening vergund, 22 maart 2019;
- Quick scan Wnb, De Groene Ruimte BV, 18 mei 2018
- 20190129 diertabel;

- ISL3a-berekening PM10 vergund, 22 maart 2019
- ISL3a-berekening PM2,5 vergund, 22 maart 2019;
- 20180530 Streefreductie 40% emissiereductie ammoniak;
- aanvraag vergunning Wet natuurbescherming 21 februari 2019.

4 Overwegingen ten aanzien van de activiteit

In artikel 7.17, lid 3 van de Wet milieubeheer is aangegeven dat, ter beoordeling van de vraag of een voorgenomen activiteit belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben die aanleiding geven tot een plicht om een MER te maken, rekening dient te worden gehouden met de in bijlage III van Richtlijn 2011/92/EU aangegeven omstandigheden. Deze luiden:

- a. de kenmerken van de voorgenomen activiteit;
- b. de plaats van de voorgenomen activiteit;
- c. de kenmerken van de belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu.

Deze omstandigheden worden hierna ten aanzien van de voorgenomen activiteit nader beschouwd. Daarvoor is aansluiting gezocht bij de nadere uitwerking van genoemde omstandigheden zoals opgenomen in bijlage III van de Richtlijn 2011/92/EU.

4.1 De kenmerken van de voorgenomen activiteit

Bij de kenmerken van de voorgenomen activiteit dienen in het bijzonder in overweging te worden genomen:

4.1.1 De omvang van de voorgenomen activiteit/project

Bij de beoordeling van de voorgenomen activiteiten is de geldende omgevingsvergunning van 31 maart 2015 voor deze inrichting als uitgangspunt genomen. In de beoogde situatie vinden de volgende wijzigingen plaats ten opzichte van deze vergunning:

- afname 44 kraamzeugen,
- afname 131 guste en dragende zeugen,
- afname 784 gespeende biggen,
- afname 290 schapen,
- toename 300 vleesvarkens,
- biologische bedrijfsvoering varkens,
- sloop stal A2 en aanpassing stal (B) en aanleg buitenuitloop voor de varkens.

De wijziging in dieren heeft tot gevolg dat:

- de ammoniakemissie afneemt met 40% (vergund 1267,30 kg/jr),*
- de geuremissie toeneemt van 11.006,30 tot 11.903 ou/s,
- de fijn stofemissie PM10 toeneemt van 64.335 tot 72.655 g/jr,
- de fijn stofemissie PM2,5 toeneemt van 3.422 tot 3.475 g/jr.

*gebaseerd op eis 40% ammoniakreductie Verordening natuurbescherming

In de m.e.r.-beoordelingsnotitie en de hierin opgenomen onderzoeken en bijgevoegde stukken is de aard en de omvang van de geplande wijzigingen nauwkeurig omschreven en in beeld gebracht.

4.1.2 Gebruik van natuurlijke hulpbronnen, grond- en hulpstoffen

Voor de andere manier van bedrijfsvoering wordt ongeveer de helft van de varkens op stro gehuisvest. Verder worden water en voer gebruikt. Waterbesparende maatregelen moeten worden getroffen.

4.1.3 Energie

Het energieverbruik vindt hoofdzakelijk plaats in de vorm van verwarming. Het bedrijf is een zogenaamde kleinverbruiker. Energiebesparende maatregelen moeten worden getroffen.

4.1.4 Bodem- en waterverontreiniging

De opstelplaats van een tractor, de opslag van reinigings- en bestrijdingsmiddelen, voeder- en mestopslagen, kunnen mogelijk leiden tot bodem- en of waterverontreiniging. De aanwezigheid van vloeistofkerende voorzieningen is voldoende om bodem- en waterverontreiniging te voorkomen.

4.1.5 Milieugevolgen en hinder

In dit kader kunnen we spreken over milieugevolgen en directe hinder naar de omgeving zoals geuremissie, fijn stofemissie, geluidsoverlast, emissie van ammoniak, lichthinder, trillingen en dergelijke. Onderstaand wordt nader ingegaan op de beoordeling van deze milieugevolgen.

Ammoniak

Voor wat betreft het aspect ammoniak dient de voorgenomen activiteit getoetst te worden aan de Wet ammoniak en veehouderij (verder: Wav), het Besluit emissiearme huisvestingssystemen voor landbouwhuisdieren (verder: Beh), de Beleidslijn IPPC-omgevingstoets ammoniak en veehouderij (verder Beleidslijn IPPC omgevingstoets) en aan de Wet natuurbescherming. Onderstaand wordt nader op deze punten ingegaan.

Door de verandering van de dierstapel neemt de ammoniakemissie op basis van de Regeling ammoniak en veehouderij toe met 323 NH₃ g/jaar. Gelet op de Verordening natuurbescherming van de provincie Noord-Brabant moet de ammoniakemissie met 40% gereduceerd worden. Door het toepassen van de voorgestelde maatregelen is er dus sprake van een afname van de ammoniakemissie. (De emissiecijfers van deze reducerende maatregelen zijn (nog) niet opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij.)

Wet ammoniak en veehouderij

Op ongeveer 266 meter ligt het dichtstbijzijnde zeer kwetsbare gebied, het Cadettenkamp. Binnen 250 meter van de inrichting is geen kwetsbaar gebied in de zin van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) aanwezig. Op grond van het toetsingskader, gesteld in de artikelen 3 tot en met 7 van de Wav, vormt deze wet geen belemmering.

Directe ammoniakschade

Binnen 50 meter zijn geen gevoelige gewasgroepen aanwezig, waardoor er geen directe schade als gevolg van de uitstoot van ammoniak zal optreden.

Besluit emissiearme huisvesting

Op grond van het Besluit emissiearme huisvesting (Beh) moet worden beoordeeld of binnen de inrichting voor de stallen c.q. stalsystemen de beste beschikbare technieken worden toegepast .

Door de huisvestingseisen die gesteld worden door Skal aan het biologisch houden van varkens wordt voldaan aan artikel 2 lid 2 onder d van het Beh en is het Beh niet van toepassing op de biologische varkenshouderij.

Voor schapenhouderijen zijn geen maximale emissiewaarden vastgesteld op grond van het Beh.

IPPC-omgevingstoets ammoniak en veehouderij

In de Wav is een verplichting opgenomen om ten aanzien van de ammoniakemissie vanuit de inrichting een omgevingstoets uit te voeren. De 'beleidslijn IPPC-omgevings-toets ammoniak en veehouderij' is daarbij de handreiking om deze toets uit te voeren. De beleidslijn heeft betrekking op veehouderijen die onder de werkingssfeer vallen van de IPPC-richtlijn¹, na implementatie in het RIE ook wel gpbv-installatie genoemd. De inrichting aan Galgestraat 6 te Teteringen valt niet onder deze richtlijn.

Wet natuurbescherming gebieden

Op ruim 4 km is het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, het Ulvenhoutse bos, aanwezig.

De provinciale Verordening natuurbescherming vereist dat biologische varkensbedrijven 40% NH₃ reduceren. Er zijn inmiddels al enkele positieve adviezen van de 'Commissie van Deskundigen' over de maatregelen zoals die in de stallen aan Galgestraat 6 worden toegepast. Zo worden er varkens in een stal gehuisvest dat voor 2/3 deel voorzien is van een strobed. Gesteld wordt in de notitie dat deze maatregel leidt tot een emissiereductie van circa 26%. Het water in de mestput houden leidt tot een verdunning en daarmee een ammoniakreductie van circa 37%. Van deze laatste maatregel zijn al praktijkvoorbeelden waaraan de ODBN goedkeuring heeft gegeven. Tot slot heeft het gegeven dat de mestput gedeeltelijk buiten ligt een missiereducerende werking vanwege een lagere temperatuur.

Er is door het bedrijf op 21 februari 2019 een vergunning Wet natuurbescherming aangevraagd bij de Omgevingsdienst Brabant Noord. In deze vergunning zal beoordeeld worden of verwacht wordt dat met de voorgestelde uitvoering de 40% NH₃-reductie behaald wordt.

soorten

¹ Richtlijn nr. 96/61/EG van de Raad van de Europese Unie van 24 september 1996 inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van de verontreiniging, PbEG L 257. Deze richtlijn is in december 2010 aangepast (Publicatieblad Nr. L334 van 17/12/2010 blz. 0017-0119) en is met ingang van 1 januari 2013 geïmplementeerd in de Richtlijn Industriële Emissies (RIE).

Door bureau De Groene Ruimte is een studie uitgevoerd met titel 'Quickscan Wnb Galgestraat 6, Teteringen', kenmerk 18880, 18 mei 2018.

Voor het onderzoek is de NDFF geraadpleegd. Meerdere (beschermd) soorten komen in het gebied voor. Dit wordt hieronder per soortgroep behandeld.

Qua zoogdieren zijn gewone dwergvleermuis, laatvlieger en eekhoorn geobserveerd nabij het plangebied. De stallen zijn ongeschikt voor vleermuizen. Er zijn tevens geen sporen waargenomen in de stallen. Het gebied wordt mogelijk wel als foerageergebied gebruikt, maar gezien de geringe veranderingen worden effecten niet verwacht. Voor eekhoorn is het plangebied niet geschikt. Aansluitend is naar sporen van steen-/boomarter gezocht, maar die zijn niet aangetroffen.

Verschillende vogelsoorten waaronder boomvalk, buizen, huismus en gierzwaluw zijn gemeld nabij het plangebied. Huismus ontbreekt op het erf. Gezien de geringe hoogte zijn de stallen niet geschikt als nestlocatie voor de gierzwaluw. Voor de overige soorten is het gebied als nestplaats eveneens niet geschikt.

Andere beschermde soorten worden in het gebied niet verwacht.

Het onderzoek geeft geen aanleiding tot het maken van opmerkingen. Voor soortenbescherming is verder geen sprake van negatieve effecten. Eventueel broedende vogels mogen in en rondom het plangebied niet verstoord worden. Versturende activiteiten dienen daarom plaats te vinden buiten het broedseizoen (15 maart tot en met 15 juli), tenzij wordt aangetoond dat er tijdens deze periode geen vogels aanwezig zijn. Verder kunnen buiten het broedseizoen ook nog incidenteel broedende soorten aanwezig zijn waarop ook gelet moet worden. Door hier voor de bouwwerkzaamheden naar te kijken, worden ook negatieve effecten op het NNB tot een minimum beperkt. Gelet op de algemene zorgplicht dient voorafgaand aan de bouw alle maatregelen te worden getroffen om nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk te voorkomen, beperken of ongedaan te maken. Dit geldt altijd en voor alle planten- en diersoorten.

Geurbelasting

De geurbelasting (voorgroondbelasting) van de inrichting op de omliggende geur-gevoelige objecten moet worden getoetst aan de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv). De gemeente Breda heeft op grond van de Wgv een geurverordening vastgesteld: Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Breda 2008. Er moet getoetst worden aan de geurnormen zoals opgenomen in deze geurverordening.

Binnen de inrichting worden dieren gehouden, waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld. De geuremissie neemt toe van 11.006 ou/s naar 11.903 ou/s : de toename bedraagt dus 897 ou/s.

Bij alle geurgevoelige objecten in de directe omgeving van de inrichting, zowel binnen als buiten de bebouwde kom van Teteringen, wordt aan de normen uit de Bredase geurverordening voldaan. De minimale vereiste afstand tussen een woning en een stalgevel is 25 meter. Op ca. 31 meter ligt het dichtstbijzijnde geurgevoelige object, de woning aan Posthoorn 1, zodat ook aan deze afstandseis wordt voldaan.

Fijn stof

Als gevolg van de wijzigingen binnen de inrichting neemt de emissie van fijn stof toe ten opzichte van de vergunde situatie:

- fijn stof PM10 van 64.335 naar 72.655 g/jaar,
- fijn stof PM2,5 van 3.422 naar 3.475 g/jaar.

Bij de stukken is voor de vergunde en de beoogde situatie een ISL3A fijn stofberekening overgelegd. Hiermee kan beoordeeld worden of aan de normen voor fijn stof voldaan wordt (jaargemiddelde van $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ en overschrijding van het 24-uurs-gemiddelde van $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ - maximaal 35x per jaar) op de omliggende woningen.

Uit de ISL3A berekening blijkt dat de hoogste fijn stofbelasting $19,71 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (Posthoorn 1) bedraagt. Er wordt ruimschoots voldaan aan zowel het jaargemiddelde, het 24-uurs-gemiddelde en het aantal overschrijdingsdagen. Ook aan de grenswaarden voor fijn stof (PM2,5) wordt voldaan. Daarmee wordt voldaan aan de criteria, zoals deze zijn gesteld in titel 5.2 'Luchtkwaliteitseisen' van de Wet milieubeheer.

Geluid

Binnen de inrichting wordt geluid geproduceerd. Dit gaat vooral om vervoersbewegingen en ventilatoren. Doordat het totaal aantal dieren daalt, en er gebruik gemaakt wordt van frequentieregelde ventilatoren, is er door de wijzigingen geen toename in de geluidproductie te verwachten.

4.1.6 Risico's van ongevallen en externe veiligheid

In de huidige situatie vindt opslag van zwavelzuur plaats binnen de inrichting. In de toekomstige situatie zijn er geen luchtwassers meer op het bedrijf aanwezig zodat ook de bijbehorende opslag van het zwavelzuur wordt beëindigd.

De activiteiten die binnen de veehouderij plaatsvinden hebben bij een normale bedrijfsvoering geen extra risico van ongevallen tot gevolg. Voor wat betreft brand zijn in de stallen brandblusvoorzieningen in de vorm van brandblussers aangebracht.

4.1.7 Gezondheid en veehouderij

Het initiatief is getoetst aan de Handreiking veehouderij en volksgezondheid. Onderdeel hiervan is het stappenplan waarmee beoordeeld kan worden of er een dusdanig verhoogd risico voor de volksgezondheid bestaat dat advisering van de GGD wenselijk is. Omdat de bebouwde kom binnen 250 meter van het bedrijf ligt, hebben wij op basis van dit stappenplan de GGD om advies gevraagd.

Op 10 april 2019 ontvingen wij het gevraagde advies. Hieronder volgt een samenvatting.

Door de GGD wordt in haar beoordeling gebruik gemaakt van gezondheidskundige advieswaarden. Deze waarden zijn vaak strenger dan de wettelijke waarden, waarin naast gezondheid ook andere belangen zijn meegewogen. Vanuit gezondheid, omgevingsbewust handelen en zorgvuldige veehouderij bekeken adviseert de GGD reductie van emissie van zowel geur, fijn stof als ammoniak.

In de notitie rondom 'streefreductie ammoniak' blijkt dat de ondernemer verschillende methodes wil toepassen die leiden tot een reductie van ammoniak. Zo worden de varkens die in een stal gehuisvest dat voor 2/3 deel voorzien is van een strobed. Gesteld wordt in de notitie dat deze maatregel leidt tot een emissiereductie van circa 26%. Het water in de mestput houden, leidt tot een verdunning en daarmee een ammoniak reductie van circa 37% en tot slot heeft het feit dat de mestput gedeeltelijk buiten ligt een emissiereducerende werking als gevolg van een lagere temperatuur. Er zijn inmiddels al enkele positieve adviezen van de 'Commissie van Deskundigen' over de uitvoering zoals die in de stallen aan Galgestraat 6 worden toegepast

Fijn stof

De hoogste concentratie blootstelling (immissie) aan fijnstof bedraagt $19,74 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in de beoogde situatie en ligt daarmee onder de WHO-advieswaarde. Wel neemt de fijn stofbelasting en de fijn stofemissie toe, wat vanuit gezondheidskundig oogpunt niet gunstig is. Er wordt geadviseerd in overleg met de ondernemer te bekijken of aanvullende maatregelen genomen kunnen worden.

Geur

De voorgrondgeurbelasting overschrijdt op vier van de doorgerekende locaties in de woonkern de gezondheidskundige advieswaarde. Dit geldt zowel in de huidige als beoogde situatie

De voorgrondgeurbelasting overschrijdt op één van de doorgerekende locaties in het buitengebied de gezondheidskundige advieswaarde. Op deze locatie is sprake van een verslechtering van de geurbelasting ten opzichte van de huidige situatie.

Ook de achtergrondgeurbelasting zal naar alle waarschijnlijkheid boven de gezondheidskundige advieswaarden liggen.

De werkelijke hinder die in de praktijk ervaren wordt, wordt bepaald door meerdere factoren (zoals intensiteit, gewenning en vertrouwdheid met de bron). De GGD adviseert daarom de gemeente:

- te inventariseren of geuremissies lager kunnen. Bij voorkeur wordt gezocht naar maatregelen die de bron aanpakken.
- gezamenlijk met de ondernemer te communiceren met de inwoners over de huidige en toekomstige (geur-)situatie en over genomen maatregelen om blootstelling te reduceren;

- te onderzoeken of de bewoners de geurbelasting als hinderlijk ervaren en indien dit het geval is, via een gebiedsgerichte aanpak de cumulatieve geurbelasting te reduceren.

Endotoxine

- Er ligt geen woning binnen de endotoxine richtafstand. Binnen deze afstand zou sprake zijn van een verhoogd gezondheidsrisico door blootstelling aan endotoxine. Dit is in de huidige en aangevraagde situatie niet het geval.

Zoönosen

- De GGD acht de ontwikkelingen met het oog op beheersing van zoönosen in de beoogde situatie acceptabel. Echter, de afstand van 40 meter tot de dichtstbijzijnde woning voldoet niet aan de norm van de GGD waarin een afstand van minimaal 250 meter wordt aanbevolen. Ook in de huidige situatie is dit reeds het geval.
- Van de varkenshouder wordt verwacht dat de in de aanvraag genoemde maatregelen worden nageleefd en adviezen worden opgevolgd.
- De status van de IKB-certificering is onduidelijk. De GGD adviseert het hebben van een certificering.
- De GGD adviseert bedrijfsbegeleiding door een gespecialiseerde dierenarts.
- De GGD adviseert de veehouder en eventuele medewerkers zich jaarlijks te laten vaccineren tegen griep.
- De afdeling Infectieziekte bestrijding van de GGD benadrukt dat het uitbreken van een (nieuwe) zoönose in de toekomst nooit uit te sluiten is. Dit vraagt om een beleid waarin voorzorg centraal staat.

Communicatie

- De GGD stimuleert een actieve houding richting omwonenden en adviseert de ondernemer activiteiten die tot hinder kunnen leiden vooraf met de omwonenden te communiceren en duidelijk te maken aan omwonenden dat hij/zij kan worden benaderd bij klachten.

Conclusie Gezondheid en veehouderij

Een aantal aspecten dat in het GGD-advies wordt benoemd, heeft vooral te maken met de houding en instelling van de ondernemer. Omdat de voorgestelde plannen passen binnen wet- en regelgeving, kunnen wij deze maatregelen niet eisen. Voor de ondernemer is het advies een bron van waardevolle informatie, ook om in de toekomst waardering te krijgen uit de omgeving. Uit het GGD-advies komt verder naar voren dat communicatie met de omgeving zeer belangrijk is.

Zie verder onder 'besluit'.

4.1.8 Cumulatie met andere activiteiten

In de omgeving van de inrichting is één andere (rund)veehouderij op ongeveer 200 meter aanwezig. In de directe omgeving lopen momenteel geen andere procedures tot vergroting van bestaande intensieve veehouderijen.

4.1.9 Conclusie

Uit het voorgaande blijkt dat de kenmerken van de voorgenomen activiteiten niet leiden tot belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu.

4.2 De plaats en omgeving van de voorgenomen activiteit

Als de voorgenomen activiteit zich voordoet in of nabij een gebied dat gevoelig is voor milieueffecten, dienen in het bijzonder in overweging te worden genomen:

- het bestaande grondgebruik (industrieterrein, landelijk gebied etc.);
- de relatieve rijkdom aan en de kwaliteit en het regeneratievermogen van de natuurlijke hulpbronnen van het gebied;
- de aanwezigheid van gevoelige gebieden zoals aangeduid in natuurbeleidsplannen of van (inter)nationaal beschermde gebieden (zoals Habitatrictlijn, Vogelrichtlijn, Nationaal Natuurnetwerk (voorheen Ecologische hoofdstructuur), landschappen van historisch, cultureel of archeologisch belang etc.

4.2.1 De plaats van de voorgenomen activiteit

De bestaande varkens- en schapenhouderij aan Galgestraat 6 te Teteringen ligt in het buitengebied van de gemeente Breda. Het bedrijf ligt ingeklemd tussen de bebouwde kom van Teteringen en Bedrijventerrein Moleneind in Breda. Op ongeveer 266 meter ligt natuurgebied het Cadettenkamp. Op ruim 200 meter is een rundveehouderij aanwezig. Het vigerende bestemmingsplan is 'Buitengebied Teteringen' van 31 mei 2006. Volgens de Archeologische waardenkaart gemeente Breda is er een middelhoge archeologische verwachting. Dit is van invloed op de bouwwerkzaamheden.

4.2.2 Beschermde gebieden

Het dichtstbij gelegen NNN-gebied ligt op een afstand van ca. 266 meter.

Het dichtstbij gelegen Natura2000-gebied ligt op een afstand van ca. 4.414 meter en betreft het gebied Ulvenhoutse Bos.

Het dichtstbij gelegen zeer kwetsbare Wav-gebied ligt op een afstand van ca. 266 meter.

Deze afstanden zijn voldoende volgens de wetgeving die op de bescherming van deze gebieden toeziet.

4.3 De kenmerken van de belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu

Hieronder volgen de belangrijkste onderdelen uit de voorgaande overwegingen, waarbij met name de volgende kenmerken in beschouwing worden genomen:

- het bereik van de effecten;
- grensoverschrijdend karakter van de effecten;
- orde en grootte en de complexiteit van de effecten;
- waarschijnlijkheid van de effecten;
- duur, frequentie, cumulatie en de onomkeerbaarheid van de effecten.

De kenmerken van de belangrijkste (mogelijk) optredende nadelige gevolgen voor het milieu zijn hiervoor aan de orde gesteld. Daaruit kan het volgende worden afgeleid.

4.3.1 Het bereik van de effecten

Als gevolg van de voorgenomen activiteiten achten wij een toename van een negatief effect op de directe omgeving te verwaarlozen.

De belangrijkste milieueffecten passen binnen de hiervoor geldende wettelijke normen.

4.3.2 Het grensoverschrijdende karakter van de effecten

De inrichting ligt niet in de directe omgeving van een gemeente- provincie- of landsgrens.

4.3.3 De waarschijnlijkheid van de effecten

Als gevolg van de voorgenomen activiteit achten wij de in de m.e.r. beoordelingsnotitie beschreven effecten van de activiteit reëel en aannemelijk. De effecten die deze inrichting veroorzaakt zijn berekend met de daartoe geëigende en landelijk erkende modellen. Op basis van deze modellen bestaat er geen onzekerheid over de berekende milieueffecten.

4.3.4 De duur, frequentie en de onomkeerbaarheid van de effecten

De m.e.r. beoordelingsnotitie geeft inzicht in de duur, de frequentie en de omkeerbaarheid van de effecten. De omgevingsvergunning waaraan deze m.e.r. beoordeling vooraf gaat, zal worden aangevraagd voor onbepaalde tijd. Van de belangrijkste mogelijke milieueffecten is duidelijk gemaakt dat hierdoor geen onomkeerbare schadelijke effecten zullen optreden.

4.3.5 Conclusie

Gezien het geen hiervoor is beschreven kan geconcludeerd worden dat de kenmerken van belangrijkste nadelige gevolgen voor het milieu geen aanleiding geven tot het opstellen van een milieueffectrapportage.

5 Noodzakelijkheid MER

De in het voorgaande hoofdstuk geïnventariseerde kenmerken van het voornemen dienen beschouwd te worden in relatie tot de ernst van de milieugevolgen. Daarbij spelen de volgende aspecten een rol: de huidige situatie en de autonome ontwikkeling; vigerende wetgeving en beleidsuitspraken; de status van het beschermende gebied; de beschikbare kennis en informatie; de politieke en maatschappelijke gevoeligheid.

Gelet op het vorenstaande zijn wij van oordeel dat de aard van de effecten die gekoppeld zijn aan het te nemen besluit, in voldoende mate in beeld zijn.

Wij zijn dan ook van oordeel dat er geen sprake is van bijzondere omstandigheden die leiden tot dermate belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu dat het maken van een milieu-effectrapport toegevoegde waarde zou hebben.

6 Besluit

Gelet op het voorafgaande, de bepalingen in de Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage, besluiten wij dat voor de aanvraag om een vergunning in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, aan Galgestraat 6 te Teteringen, geen MER opgesteld hoeft te worden.

Gezondheid, Milieu en Veiligheid Brabant

Gemeente Breda
Ruimtelijk Economisch Domein/ Afd. Veiligheid & Leefomgevi
Coördinatoren Omgevingsdienst: J. Uithoven/N. Cremers
Postbus 90156
4800 RH Breda

Kenmerk: UIT- 19041201 Datum: 10 april 2019
Behandeld door: M. Scholtes / Geert van Dijk E-mail: m.scholtes@ggdgmv.nl
Onderwerp: Gezondheidskundige beoordeling vergunningaanvraag varkenshouderij
Galgestraat 6 Teteringen

Geachte heer Uithoven, mevrouw Cremers,

Op 18 februari 2019 heeft mevrouw S. van der Riet van de Omgevingsdienst Midden West Brabant namens de gemeente Breda team Gezondheid, Milieu & Veiligheid GGD'en Brabant (GMV) gevraagd te adviseren over de gezondheidsaspecten die de gemeente kan meewegen in haar considerans met betrekking tot de wijziging van de vergunning van de varkenshouderij gelegen aan de Galgestraat 6 te Teteringen. Op 18 maart jl. heeft een overleg plaatsgevonden tussen de omgevingsdienst Midden West Brabant (OMWB) en de GGD. Naar aanleiding van dit overleg zijn op 26 maart aanvullende gegevens toegestuurd.

De uitkomsten van het RIVM onderzoek Veehouderij en Gezondheid (VGO)^{1, 2} en het endotoxinen-onderzoek³ benadrukken het belang om gezondheid mee te wegen in de transitie van de intensieve veehouderij. De GGD waardeert het dan ook dat de gemeente Breda de GGD gevraagd heeft om de gezondheidsrisico's samenhangend met het verzoek tot wijziging van de vergunning van de varkenshouderij gelegen aan de Galgestraat 6 te benoemen. Door gebruik te maken van het gegeven advies kan de gemeente gezondheid meewegen in haar besluitvorming rondom deze aanvraag.

¹ Veehouderijen en gezondheid omwonenden (VGO), Maassen K, et al, 2016

² Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (aanvullende studies). Analyse van gezondheidseffecten, risicofactoren en uitstoot van bio-aerosolen, Hagenaars T, Hoeksma P, de Roda Husman AM, Swart A, Wouters, 2017

³ Emissies van endotoxinen uit de veehouderij, Ogink, N, et al. 2016

Team Gezondheid, Milieu & Veiligheid

Postbus 3024
5003 DA Tilburg
Telefoon: 0900 - 368 68 68
Telefax: (073) 613 83 52
milieu@ggdgmv.nl

Bij de beoordeling heeft de GGD gebruik gemaakt van:

- Het ingevulde toetsingsinstrument gezondheid en veehouderij⁴
- V-stacks berekeningen, vergunde en beoogde situatie
- Berekeningen PM10 en PM2,5 concentratie nabijgelegen bestemmingen
- Diertabel 22 maart 2019
- Aanvulling vormvrije M.E.R.-beoordelingsnotitie
- Vormvrije M.E.R. beoordelingsnotitie Galgestraat 6 Teteringen
- Notitie: streefreductie 40% emissiereductie ammoniak Galgenstraat 6 Teteringen, 30 mei 2018, Agra-Matic.

In de beoordeling is de GGD ervan uitgegaan dat de gemeente zelf de milieugegevens zoals aangeleverd voor de vergunningaanvraag door het bedrijf op juistheid heeft gecontroleerd. Bij de beoordeling is enkel rekening gehouden met de uitbreiding aan de Galgestraat 6 te Teteringen. Er is geen rekening gehouden met andere mogelijke gelijktijdige uitbreidingen binnen de directe omgeving van het bedrijf.

Na een korte situatieomschrijving wordt in deze adviesbrief voor geur, fijnstof/endotoxine en zoönosen de gezondheidsrisico's geduid.

Situatiebeschrijving

- De aanvraag betreft een wijziging van de vergunning van een varkens-/schapenhouderij. De varkens worden biologisch gehouden. In onderstaande tabel wordt het aantal dieren in de vergunde en beoogde situatie weergegeven.

	vergund	beoogd	verschil
Kraamzeugen	64	20	-44
Biggen	984	200	-784
Dragende zeugen	180	49	-149
Opfokzeugen	5	0	-5
Vleesvarkens	0	300	+300
Beren	1	1	-
Schappen	540	250	-290

- Stalbeschrijving
 - In de huidige situatie worden de varkens gehouden in stallen die deels voorzien waren van luchtwassers.
In de vergunde situatie wil de ondernemer varkens op biologische wijze gaan houden. De ondernemer geeft aan dat er geen reducerende maatregelen/ emissiearme huisvesting

⁴ Toetsingsinstrument gezondheid bij veehouderijen. Een risico-inventarisatie en -evaluatie. Nijdam, et.al.

beschikbaar is. Het toepassen van luchtwassers is bij het houden van varkens op biologische wijze niet mogelijk.

De ondernemer geeft aan dat er alleen verticale uitstroom van toepassing is op de varkensstallen. De openingen in de stal worden afgesloten door middel van een beweegbare klep. Deze regelbare klep zorgt voor dusdanig kleine openingen dat de ventilatoren - in combinatie met een debietmeter en het schoorsteeneffect - zorgen dat voldoende onderdruk in de stal aanwezig blijft. De onderdruk zorgt ervoor dat er alleen lucht de stal ingezogen kan worden en niet via deze openingen naar buiten kan emitteren. De lucht kan alleen via de ventilatoropening boven in de nok naar buiten treden.

- De schapen worden zowel in de huidige als beoogde situatie traditioneel gehouden. Er is sprake van natuurlijke (horizontale) luchtstroom.
- Op het bedrijf is geen brijvoerkeuken aanwezig.
- In een straal van 250 meter liggen zowel in de vergunde als beoogde situatie 6 (burger) woningen in het buitengebied en circa 20 woningen in de bebouwde kom van Teteringen. Het meest dichtbijgelegen voor geurgevoelige object ligt aan de Posthoorn 1 (afstand tot woning circa 40 meter) vanaf varkensstal A1.
- Op circa 200 meter is het meest nabijgelegen agrarisch bedrijf gelegen (Galgestraat 12, bron-web bvb)
- Het bedrijf bezit onvoldoende gronden waar de mest op uitgereden kan worden. De mest wordt van het bedrijf afgevoerd met gesloten vrachtwagens.
- Er is geen klachtenprotocol aanwezig; de ondernemer is aanspreekpunt voor klachten.

Gezondheidskundige beoordeling

Door de GGD wordt in haar beoordeling gebruik gemaakt van gezondheidskundige advieswaarden. Deze waarden zijn veelal strenger dan de wettelijke waarden, waarin naast gezondheid ook andere belangen zijn meegewogen.

Emissies:

- Vanuit gezondheid, omgevingsbewust handelen en zorgvuldige veehouderij bezien adviseert de GGD reductie van emissie van zowel geur, fijnstof als ammoniak. Immers, blootstelling aan fijnstof kan ook onder de wettelijke norm van $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ leiden tot gezondheidsproblemen als luchtwegklachten en verminderde longfunctie. Naast het fijnstof dat direct afkomstig is uit de stallen, vindt vorming van secundair fijnstof plaats doordat het vrijkomende ammoniak uit de stallen reageert met andere stoffen in de lucht. Uit het VGO onderzoek blijkt dat de longfunctie lager is bij mensen wanneer de concentratie ammoniak in de lucht hoog is.
- De emissies van fijnstof neemt toe, hetgeen vanuit gezondheidskundig oogpunt niet gewenst is.

- o De emissie van ammoniak lijkt ook toe te nemen wanneer uitgegaan wordt van de officiële emissiecijfers volgens de Regeling ammoniak en veehouderij (zie tabel hieronder). Echter, de provinciale Verordening natuurbescherming vereist dat biologische varkensbedrijven 40% NH3 reduceren.

In de notitie rondom "streefreductie ammoniak" blijkt dat de ondernemer verschillende methodes wil toepassen die leiden tot een reductie van ammoniak. Zo worden de varkens die in een stal gehuisvest dat voor 2/3 deel voorzien is van een strobed. Gesteld wordt in de notitie dat deze maatregel leidt tot een emissiereductie van circa 26%. Het water in de mestput houden, leidt tot een verdunning en daarmee een ammoniak reductie van circa 37% en tot slot heeft het feit dat de mestput gedeeltelijk buiten ligt een emissiereducerende werking tgv een lagere temperatuur. Er zijn inmiddels al enkele positieve adviezen van de 'Commissie van Deskundigen' over de uitvoering zoals die in de stallen aan Galgestraat 6 worden toegepast. Er is door het bedrijf een vergunning Wet natuurbescherming aangevraagd bij de ODBN. In deze vergunning zal beoordeeld worden of verwacht wordt dat met de voorgestelde uitvoering de 40% NH3-reductie behaald wordt. Deze reductie is (nog) niet opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij. Daarom zijn er twee uiteenlopende uitkomsten. Het bedrijf mag echter niet in werking zijn zonder meteen te voldoen aan de Verordening natuurbescherming ic 40% NH3-reductie.

- o De emissies van de schapen zijn verdisconteerd in de cijfers, ondanks dat ze maar ongeveer zes weken binnen zijn.

	vergund	aanvraag	verschil
geur (OU)	13.191	11.903	-1288
ammoniak (kg/ jaar)	1.267,3	1590,3	+323
fijn stof PM10 (g/ jaar)	64.335	72.656	+8321

Afstanden

- o Binnen 250 meter afstand van het bedrijf liggen 6 woningen, woonkern, dichtstbijzijnde woning ligt op circa 40 meter.
- o Uit onderzoek blijkt dat verkleining van de afstand tussen emissiepunt en woning leidt tot hogere blootstelling aan bepaalde stofdeeltjes, endotoxinen en micro-organismen; hetgeen tot een toename van gezondheidsrisico's leidt.

In de beoogde situatie verandert de afstand tussen het dichtstbijzijnde object en het emissiepunt ten opzichte van de huidige situatie niet.

- o Voor varkens is het mogelijk om een berekening te maken binnen welke afstand de gezondheidkundige advieswaarde voor endotoxine wordt overschreden. Deze afstand wordt door de GGD als kritisch beoordeeld; binnen deze afstand lopen omwonenden een verhoogd gezondheidsrisico door blootstelling aan endotoxinen. In de paragraaf endotoxine wordt hier nader op ingegaan.

Geur:

- o Geur kan leiden tot (ernstige) hinder en daarmee samenhangend klachten als misselijkheid, hoofdpijn, prikkeling van slijmvliezen, irritatie van ogen en neus en slaapproblemen. Door de GGD wordt voor geur gezondheidskundige advieswaarden gehanteerd, gebaseerd op het onderzoek van Geelen et al.⁵

Toetsingswaarden:

- o Het standpunt van de GGD is dat het onderzoek van Geelen et al. op dit moment het best beschikbare beeld van de relatie tussen achtergrondgeurbelasting van veehouderij en mate van (ernstige) geurhinder geeft, omdat dit onderzoek het meest recent is uitgevoerd en er een grotere populatie gebruikt is. Vanuit gezondheid wordt als maximum percentage geurgehinderden 12% voor een woonkern en 20% voor het buitengebied gehanteerd. Rekening houdend met de resultaten uit het onderzoek van Geelen et al. betekent dit dat op basis van de algemene blootstellingsrespons relatie voor het buitengebied als maximum een achtergrondgeurbelasting van 10 OU/m³ en voor een woonwijk 5 OU/m³ wordt gehanteerd. Deze waarden wijken af van de waarden uit de provinciale verordening.
- o Voor de voorgrondgeurbelasting wordt door de GGD aangesloten bij de waarden uit bijlage 6-7 van de handreiking Wgv voor een niet-concentratie gebied omdat deze, in tegenstelling tot de wettelijke normen, op wetenschappelijke inzichten in de blootstelling-responsrelatie zijn gebaseerd. In de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) wordt een onderscheid gemaakt tussen concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden. De GGD vindt dat het onderscheid tussen concentratiegebied en niet-concentratiegebied zou moeten vervallen, omdat deze niet gezondheidskundig is onderbouwd. Binnen de gemeente worden drie toetswaarden voor de voorgrondgeurbelasting gehanteerd, te weten 14,0 OU voor het buitengebied, 8 OU voor toekomstige ontwikkellocaties en 3,0 OU woonkern.

Opmerking:

Wanneer een juridische toets wordt uitgevoerd, zal getoetst worden aan de wettelijke waarden. Vanuit gezondheid verdient het de voorkeur te toetsen aan de gezondheidskundige advieswaarden. Bij overschrijding van deze advieswaarden kan de gemeente het gesprek met de ondernemer aangaan om te bekijken of aanvullende maatregelen op vrijwillige basis genomen kunnen worden om te streven naar een verbetering van het woon en leefklimaat.

⁵ Geurhinder van veehouderij nader onderzocht: meer hinder dan Handreiking Wgv doet vermoeden?, Geelen L. et al, 2015

In onderstaande tabel staat de berekende geurbelasting op de hoogst belaste locatie.

	Woonkern		Buitengebied	
	Voorgond	Achtergrond	Voorgond	Achtergrond
max. gezondheidskundige advieswaarde	2	5	5	10
huidige situatie	2,9 (Hoge schouw 3)		9,8 (Posthoorn 1) 2,7 (Galgestraat 2A)	
beoogde situatie	2,5 (Hoge schouw 3)		11,7 (Posthoorn 1) 2,5 (Galgestraat 2A)	

- o De **voorgrondgeurbelasting** in de woonkern overschrijdt in de beoogde situatie op 4 en de 9 doorgerekende locaties (Hogeschouw 3, 4 en Takkebijsters 17 en 19a) de vanuit gezondheid gehanteerde maximale advieswaarde van 2 OU/m³. In de huidige situatie wordt deze waarde op dezelfde adressen overschreden. Wel is sprake van een minimale verbetering in de beoogde situatie (maximaal verschil 0,4 OU/m³).

In het buitengebied wordt de gezondheidskundige advieswaarde (5 OU/m³) in de beoogde situatie op 1 van de doorgerekende gevoelige bestemmingen overschreden. Dit geldt ook voor de vergunde situatie. De geurbelasting op de hoogst belaste woning (Posthoorn 1) neemt in de beoogde situatie toe. Op de woningen in de Galgestraat neemt de achtergrondgeurbelasting in minimale mate af in de beoogde situatie.

- o De **achtergrondgeurbelasting** is niet berekend. In de toegestuurde stukken wordt het volgende hierover opgemerkt. In de directe nabijheid van het bedrijf zijn 4 andere veehouderijen gelegen. De emissies van Bavelstraat 24 (22.036 OU) en Akkerweg 9 (46.633 OU) zijn hoger dan die van het bedrijf op de Galgestraat 6. Beide bedrijven liggen op circa 2 km afstand van het bedrijf aan de Galgestraat 6 (google maps).

Galgestraat 6 veroorzaakt de hoogste voorgrondgeurbelasting op de woning aan de Posthoorn 1, die vlakbij de Galgestraat is gelegen. Omdat de voorgrondgeurbelasting op deze woning boven de 10 OU/m³ ligt, is het te verwachten dat de achtergrondgeurbelasting ook boven deze waarde ligt en daarmee de gezondheidskundige advieswaarde voor woningen in het buitengebied overschrijdt.

De hoogst berekende voorgrondgeurbelasting in de woonkern bedraagt 2,5 OU/m³. In de directe nabijheid zijn meerdere veehouderijen gelegen. Niet bekend is of de achtergrondgeurbelasting de gezondheidskundige advieswaarde van 5 OU/m³ in zowel de huidige als beoogde situatie overschrijdt.

Door de gemeente is aanvullend de kaart gestuurd van de evaluatie van de geurverordening van Breda, die in 2015 is uitgevoerd. Bij de woning aan Posthoornstraat 1 is het belangrijkste wat de voorgrondbelasting doet.

Fijnstof:

- o Blootstelling aan fijnstof (PM_{2,5}-PM₁₀) kan leiden tot luchtwegklachten, acute klachten van ogen, neus en bovenste luchtwegen en een verminderde longfunctie. De wettelijke norm voor PM₁₀ ligt momenteel op 31,2 µg/m³ (maximaal 40 µg/m³, met maximaal 35 overschrijdingsdagen met een belasting van 50 µg/m³ per jaar). Ook onder deze norm worden gezondheidseffecten gevonden. Vandaar dat de WHO deze norm heeft aangescherpt en de volgende strengere normen hanteert:

PM_{2,5}:

Jaarlijks gemiddelde: 10 µg/m³

Maximale 24-uursbelasting: 25 µg/m³

PM₁₀:

Jaarlijks gemiddelde: 20 µg/m³

Maximale 24-uursbelasting: 50 µg/m³

Een toename van de fijnstofbelasting voorkomen is een belangrijke preventieve maatregel voor vermindering van gezondheidsrisico's. Daarom is de GGD van mening dat een toename van de fijnstofbelasting vanuit gezondheidskundig oogpunt moet worden voorkomen. Wanneer deze gezondheidskundige advieswaarde wordt overschreden, wordt geadviseerd in overleg met de ondernemer te gaan om te bekijken of extra aanvullende maatregelen genomen kunnen worden.

- Uit de gegevens blijkt dat de hoogste concentratie blootstelling aan fijnstof PM₁₀ 19,48 µg/m³ in de vergunde en 19,74 µg/m³ beoogde situatie is. De hoogste concentratie fijnstof PM_{2,5} bedraagt in de vergunde situatie 12,13 µg/m³ en in de beoogde situatie 12,4 µg/m³. Dit betekent dat de fijnstofconcentratie op de hoogst belaste locatie weliswaar aan de gezondheidskundige advieswaarde voldoet maar dat in de beoogde situatie wel sprake is van een toename van 0,26 µg/m³.

Endotoxine:

- o De GGD is van mening dat endotoxinen een betere parameter is dan fijnstof. Endotoxinen kunnen via inademing acute luchtwegklachten en chronische effecten op de luchtwegen (niet allergische astma en COPD) veroorzaken.
- o Op basis van de handreiking endotoxine⁶, opgesteld door het Ondersteuningsteam, is aan de hand van de fijnstofemissie de afstand berekend waarbinnen naar verwachting de gezondheidskundige advieswaarde van endotoxine (30 EU/m³) wordt overschreden. In de vergunde situatie worden varkens gehouden. Bij een PM₁₀ van 64 kg (vergonde situatie) bedraagt de endotoxine richtafstand 18 meter (voor het diersoort varken). Bij een PM₁₀ van 73 kg bedraagt deze afstand 26 meter.

⁶ Notitie Handlingsperspectieven Veehouderij en Volksgezondheid: Endotoxine toetsingskader 1.0
Ondersteuningsteam Veehouderij en Volksgezondheid 25 november 2016

Het meest dichtbijgelegen geurgevoelige object ligt aan de Posthoorn 1, op een afstand van ca. 31 meter vanaf varkensstal A1; de afstand tussen de burgerwoning aan de Posthoorn 1 en het meest dichtbij gelegen emissiepunt bedraagt 40 meter (bron vormvrije mer beoordelingsnotitie). Dit betekent dat de woning aan de Posthoorn 1 buiten de cirkel ligt waarbinnen naar alle waarschijnlijkheid de endotoxine concentratie boven de 30 EU ligt.

- o Wanneer er meerdere veehouderijen, zoals in het huidige gebied, in elkaars nabijheid liggen kan er sprake zijn van cumulatie, waardoor er door een opeenstapeling van endotoxine-uitstoot de grenswaarde van 30 EU/m³ kan worden overschreden. Factoren met de grootste mate van invloed op endotoxine-concentraties in de lucht zijn afstand tot een veehouderij en het aantal dieren. Naast de diersoorten die een hoge stofemissiefactor hebben, dragen diersoorten met een lage stofemissiefactor ook bij aan de opeenstapeling van de endotoxine concentraties in de lucht. In de vormvrije mer beoordelingsnotitie wordt gesteld dat er 1 veehouderij gelegen is binnen een straal van 1 km om het bedrijf heen (rundvee). Op dit moment is het nog niet mogelijk voor andere dieren dan varkens en pluimvee de endotoxine cirkel te bepalen; maar in het algemeen gesteld is de emissie van endotoxine het hoogst bij varkens en pluimvee. Cumulatie van endotoxinen lijkt daarmee geen rol te spelen. De gemeente wordt geadviseerd ontwikkelingen op dit gebied in de gaten te houden.

Zoönosen

- De ondernemer is voornemens zijn bedrijf om te schakelen naar een gesloten biologische varkenshouderij. Hoewel de maatschappelijke waardering voor de biologische productiewijze en dierenwelzijn groot is, kan het buitenlopen van dieren ook maatschappelijke zorgen opwekken.
- Op het bedrijf worden varkens en schapen gehouden. Dit geldt zowel voor de vergunde als beoogde situatie. Het bedrijfsterrein wordt huisdiervrij gehouden door een hekwerk.
- De ondernemer beschrijft maatregelen ter voorkoming van insleep en verspreiding van micro-organismen op het bedrijf zoals een hygiënesluis, compartimentering en het bestrijden van ongedierte. Deze maatregelen onderschrijft de GGD. De ondernemer geeft hiermee aan zich bewust te zijn van de risico's en deze te willen beperken.
- Het bedrijf wordt wekelijks begeleid door een dierenarts. Op het bedrijf is een bedrijfsbehandelplan aanwezig waarin het entschema en het behandelschema van zieke dieren opgenomen zijn. De naam van de dierenarts wordt niet genoemd, waardoor niet te controleren is of deze dierenarts is gespecialiseerd in varkens en schapen. De GGD adviseert bedrijfsbegeleiding door een gespecialiseerde dierenarts.
- De ondernemer geeft aan dat in de praktijk een afdeling om zieke dieren af te zonderen aanwezig is.
- De ondernemer beschrijft te werken met IKB-eisen en -rapportage m.b.t. het voorkomen van verspreiding van zoönosen. Of het bedrijf daadwerkelijk IKB-gecertificeerd is wordt niet genoemd.

- De GGD adviseert de veehouder en eventuele medewerkers om zich jaarlijks te laten vaccineren tegen griep om te voorkomen dat verschillende griepvirussen gaan mengen en dat er een nieuw type van het griepvirus gaat circuleren onder mensen. Deze griepvaccinatie is verkrijgbaar bij de huisarts. (www.stigas.nl)
- De GGD benadrukt dat om antibioticaresistentie te voorkomen het belangrijk is om zo min mogelijk antibiotica te gebruiken. Ervaring leert dat een integrale benadering van de bedrijfsvoering essentieel is voor terugdringen van antibioticagebruik.
- De afstand van de stallen tot de dichtstbijzijnde burgerwoning bedraagt 40 meter in de huidige en de beoogde situatie. Vanuit volksgezondheidsperspectief adviseert de GGD om uit voorzorg een afstand van minimaal 250 meter te hanteren.

Transport en landschappelijke inpassing

Naast maatregelen op bovenstaande aspecten zijn door het bedrijf maatregelen te nemen om gezondheidsrisico's te beheersen die niet vallen onder vergunningseisen van een individueel bedrijf maar wel in gemeentelijk beleid ingebed kunnen worden, zoals transport en landschappelijke inpassing.

- In het toetsingsinstrument wordt aangegeven dat de routing van vrachtverkeer met levende dieren/mest buiten de bebouwde kom loopt, hetgeen vanuit beheersing van gezondheidskundige risico's de voorkeur verdient.
Transportactiviteiten vinden met name in de dagperiode plaats.
- Rond het bedrijf is erfbeplanting gerealiseerd met inheemse struiken en bomen.

Conclusie

De GGD concludeert dat wanneer de gevraagde vergunning verleend wordt dat:

- Alle stallen waar varkens worden gehouden, zijn in de beoogde situatie niet voorzien van een luchtwassysteem, omdat dit een niet passende maatregel is bij het houden van biologische varkens.
- De ammoniak emissie neemt in de beoogde situatie wanneer uitgegaan wordt van de officiële emissiecijfers volgens de Regeling ammoniak en veehouderij toe. Echter, door de ondernemer worden verschillende maatregelen genomen die moeten leiden tot een ammoniakreductie. Door de 'Commissie van Deskundigen' zijn inmiddels een aantal positieve adviezen gegeven over vergelijkbare stalsystemen. In de ingediende aanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming zal beoordeeld worden door de ODBN of met de voorgestelde uitvoering de 40% NH₃-reductie, waar door de provincie naar gestreefd wordt, behaald wordt. De emissiereducerende technieken zijn nog niet in de berekeningen van de ammoniakemissie verdisconteerd. Indien deze reductie verdisconteerd mag worden, neemt de ammoniakemissie in de beoogde situatie af, hetgeen vanuit gezondheid gewenst is, omdat ammoniak bijdraagt aan de vorming van secundair fijnstof. De fijnstofemissie (PM₁₀) neemt toe in de beoogde situatie met circa 13%. Een toename van de

fijnstofemissie sluit niet aan bij het advies van de gezondheidsraad om alle emissies uit bronnen aan te pakken die de 'deken' van fijnstof boven Nederland veroorzaken.

Reductie van fijnstof bevordert de volksgezondheid als geheel.⁷ De gemeente wordt geadviseerd om het gesprek met de ondernemer aan te gaan om aanvullende maatregelen te nemen om de fijnstofemissie en de fijnstofbelasting terug te dringen.

- o De voorgrondgeurbelasting overschrijdt op vier van de doorgerekende locaties in de woonkern de gezondheidkundige advieswaarde. Dit geldt zowel in de huidige als beoogde situatie. Het is niet mogelijk om op basis van de aangeleverde gegevens een uitspraak te doen in hoeverre de achtergrondgeurbelasting wordt overschreden.

De voorgrondgeurbelasting overschrijdt op één van de doorgerekende locaties in het buitengebied de gezondheidkundige advieswaarde. Op deze locatie is sprake van een verslechtering van de geurbelasting ten opzichte van de huidige situatie. Ook de achtergrondgeurbelasting zal naar alle waarschijnlijkheid boven de gezondheidkundige advieswaarde liggen. Een overschrijding van de gezondheidkundige advieswaarde betekent dat meer dan het als maximaal gehanteerde percentage geurgehinderden van 20% in het buitengebied te verwachten is op basis van de algemene blootstellingsrespons relatie uit het onderzoek van Geelen e.a..

- o De werkelijke hinder die in de praktijk ervaren wordt, bepaald wordt door meerdere factoren (zoals intensiteit, gewenning en vertrouwdheid met de bron). Ook communicatie beïnvloedt hoe hinder ervaren wordt. De GGD adviseert daarom de gemeente:
 - te inventariseren of geuremissies lager kunnen. Bij voorkeur wordt gezocht naar maatregelen die de bron aanpakken. In het rapport "Stalmaatregelen voor het reduceren van geuremissie uit de intensieve veehouderij" van Winkel e.a.⁸ worden een aantal te nemen maatregelen benoemd die wellicht hierbij kunnen helpen.
 - gezamenlijk met de ondernemer te communiceren met de inwoners over de huidige en toekomstige (geur-)situatie en over genomen maatregelen om blootstelling te reduceren.
 - Te onderzoeken of de bewoners de geurbelasting als hinderlijk ervaren en indien dit het geval is, via een gebiedsgerichte aanpak de cumulatieve geurbelasting te reduceren.
- o De hoogste concentratie blootstelling (immissie) aan fijnstof bedraagt 19,74 µg/m³ in de beoogde situatie en ligt daarmee onder de WHO advieswaarde. Wel neemt de fijnstofbelasting en de fijnstofemissie toe wat vanuit gezondheidkundig oogpunt niet gunstig is. Zoals hierboven al gesteld is, wordt geadviseerd in overleg met de ondernemer te bekijken of aanvullende maatregelen genomen kunnen worden.

⁷ Gezondheidsrisico's rond veehouderijen: vervolgadvis. Gezondheidsraad, februari 2018

⁸ <http://edepot.wur.nl/453477>

- o Er ligt geen woning binnen de endotoxine richtafstand. Binnen deze afstand zou sprake zijn van een verhoogd gezondheidsrisico door blootstelling aan endotoxine. Dit is in de huidige en aangevraagde situatie niet het geval.
- o De GGD stimuleert een actieve houding richting omwonenden en adviseert de ondernemer activiteiten die tot hinder kunnen leiden vooraf met de omwonenden te communiceren en duidelijk te maken aan omwonenden dat hij/zij kan worden benaderd bij klachten.
- o De GGD acht op basis van de huidige kennis en stand van zaken ten aanzien van humane risico's bij zoönosen, de ontwikkelingen binnen de veehouderij met het oog op beheersing van zoönosen in de beoogde situatie acceptabel. Echter, de afstand van 40 meter tot de dichtstbijzijnde woning voldoet niet aan de norm van de GGD waarin een afstand van minimaal 250 meter wordt aanbevolen. Ook in de huidige situatie is dit reeds het geval. Dit is een punt van aandacht.
- o Van de varkenshouder wordt verwacht dat de in de aanvraag genoemde maatregelen worden nageleefd en adviezen worden opgevolgd.
- o De status van de IKB-certificering is onduidelijk. De GGD adviseert het hebben van een certificering.
- o De GGD adviseert bedrijfsbegeleiding door een gespecialiseerde dierenarts.
- o De GGD adviseert de veehouder en eventuele medewerkers zich jaarlijks te laten vaccineren tegen griep.
- o De afdeling Infectieziekte bestrijding van de GGD benadrukt dat het uitbreken van een (nieuwe) zoönose in de toekomst nooit uit te sluiten is. Dit advies is geschreven met de kennis van nu. Onzekerheid over mogelijke toekomstige gezondheidsschade vraagt om een beleid waarin voorzorg centraal staat. Het voorzorgsprincipe is een methode om op een redelijke, zorgvuldige, transparante en op de beoogde situatie toegespitste manier om te gaan met onzekerheden. Een belangrijk punt hierbij is dat alle maatschappelijk betrokken partijen bij het beoordelings- en besluitvormingsproces betrokken worden. (Gezondheidsraad 2008, Voorzorg met rede)

Deze gezondheidskundige beoordeling is door de GGD opgesteld en kan door de gemeente gebruikt worden in haar besluit betreffende de vergunningverlening.

Als u nog vragen heeft over voorgenoemde advies, kunt u contact opnemen met team GMV, telefoonnummer 0900 3 68 68 68.

Met vriendelijke groet,

Monique Scholtes

Geert van Dijk

Gezondheid, Milieu en Veiligheid Brabant

Adviseur milieu en gezondheid

arts infectieziektebestrijding

Besluit aanmeldnotitie milieueffectrapportage (Mer)

Burgemeester en wethouders hebben, in het kader van de Algemene wet bestuursrecht en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), besloten dat voor deze activiteit geen Mer opgesteld hoeft te worden:

Adres

Galgestraat 6 in Teteringen
J.P.M. van der Velden

Omschrijving voorgenomen activiteit

het omschakelen naar een biologisch varkensbedrijf

Het besluit en bijbehorende stukken liggen met ingang **van dinsdag 16 april 2019** ter inzage bij de gemeente Breda.

Op grond van artikel 6.3 van de Algemene wet bestuursrecht wordt deze beoordeling beschouwd als een voorbereidingsbesluit, waartegen geen direct bezwaar of beroep open staat.

U kunt uw bezwaren tegen dit m.e.r.-beoordelingsbesluit kenbaar maken in de hier op volgende procedure van het uiteindelijke besluit, te weten de vergunning in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.